

Dnia 27 listopada 2017 r. o godz. 13:00 w salach Archiwum Państwowego we Wrocławiu Oddział w Jeleniej Górze odbył się wernisaż czesko-polskiej wystawy pt. „Mapy Gór Izerskich / Mapy Izerskich hor", przygotowanej przez Severočeske muzeum w Libercu oraz gospodarza. Na spotkanie przybyło blisko 50 osób zainteresowanych nie tylko przeszłością najdalej na zachód wysuniętego pasma polskich gór, ale i swoistą tajemnicą, jaką kryją niemal wszystkie dawne działa kartograficzne.

Stare mapy stanowią bogactwo kulturowe każdego narodu, każdego regionu. Ludzie patrzą na nie z szacunkiem. Jednych zachwyca ich wiek oraz rzekoma wartość finansowa, innych tajemnica pochodzenia, cel wykonania, a przede wszystkim treść, ukazująca często zapomniane fakty. Podobnie jak każda książka, sztuka lub dzieło architektoniczne, mapa oferuje swoim odbiorcom również możliwość odkrywania spraw, do których czasami odwołuje się w sposób zakamuflowany, a czasem całkiem prosty. Uważnym i wykształconym użytkownikom stare mapy oferują bogactwo informacji o geografii, powiązaniach i relacjach, znaczeniach i wartościach elementów krajobrazu w sposób. Wystawa nie jest tylko o starych

mapach. Chodzi o znalezienie powiązań. Ludzie rodzą się i umierają na wsi, w ruchu, budując osady, drogi, zbiorniki wodne i wiele innych. Wszystko to starano się uchwycić na przykładzie Gór Izerskich, których rzeźba zmienia się bardzo powoli w cyklu wieków geologicznych.

Pracownicy Muzeum w Libercu wraz z tamtejszym Uniwersytetem Technicznym postarali się o przebadanie wszystkich dostępnych map Gór Izerskich, dzięki czemu mogli lepiej poznać przeszłość tej ziemi, którą zobrazowali m.in. na czterech opracowanych przez siebie nowych mapach (ukazujących cztery miejscowości wraz z ich otoczeniem: Wielkiej Izery, Jizerky, Gierczyna oraz Novego Mesta) ukazujących sytuacje dzisiejszą na tle przemian geograficznych, gospodarczych, demograficznych itd. Ponadto na 18 planszach ukazali różne zagadnienia związane ze starymi mapami, a więc przemiany rzeźby terenu, cieków wodnych, zmiany granic administracyjnych, rozwój górnictwa i innych przedsiębiorstw, osadnictwo, zalesienie, kształtowanie się sieci drogowej itd. Na podstawie jednej z najpopularniejszych map turystycznych sprzed I wojny światowej wykonali również model przestrzenny gór. Do tego przygotowali prezentację multimedialną. Wielkie zainteresowanie wzbudził reprint mapy dóbr Frydlandu z 1660 r.

Archiwum w Jeleniej Górze przedstawiło natomiast oryginały map ze swojego zasobu, wraz z najstarszą wśród nich, pochodzącą z Atlasu Śląska wydanego w 1750 r. przez Homanna, mapą księstwa jaworskiego. Ponadto wyeksponowano przeszło 20 map turystycznych i przeglądowych, począwszy od mapy Hosera z 1806 r. oraz 6 map katastralnych, obrazujących zasiedlenie i zagospodarowanie najbardziej interesujących fragmentów Gór Izerskich w latach 1863-1939.

Wystawa prezentowała była w dniach od 7 września do 5 listopada 2017 r. w Muzeum w Libercu, do końca tego roku będzie zaś dostępna w salach Archiwum Państwowego Oddział w Jeleniej Górze.

oprac. Ivo Łaborewicz